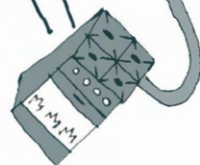

10
JR

AMSTERDAM ONDER DE LOEP: HOE DUURZAAM EN GEZOND IS ONZE HOOFDSTAD?

DE MONITOR 2023

Inhoudsopgave	1
Inleiding	2
Energie:	3
Feiten	4/5
Stem van de Stad	5
Gemeentelijke Ambities	5
Afvalvrij:	6
Feiten	7/8
Stem van de Stad	8
Gemeentelijke Ambities	8
Groen:	9
Feiten	10/11
Stem van de Stad	11
Gemeentelijke Ambities	11
Voedsel:	12
Feiten	13/14
Stem van de Stad	14
Gemeentelijke Ambities	14
Schone Lucht & Vervoer:	15
Feiten	16/17
Stem van de stad	17
Gemeentelijke Ambities	17

INLEIDING

Van hittestress in de stad, tot vuile lucht en compost als kans. De Gezonde Stad wil ervoor zorgen dat veel meer Amsterdammers op de hoogte zijn van de klimaatuitdagingen en hoe we onze (hoofd)stad duurzaam en gezond kunnen maken. Daarom doen we elk jaar onderzoek naar de voortgang van de duurzame ontwikkeling van Amsterdam. We focussen ons daarbij op de vijf thema's energie, voedsel, groen, lucht & vervoer en afvalvrij.

Samen met ons team en experts uit de stad selecteren we de meest belangrijke feiten per categorie. Deze hebben we verwerkt in factsheets. Zo creëren we een helder beeld van de huidige conditie van Amsterdam en de kansen die er liggen. Daarbij geven we ook de ambities weer die de gemeente voor de stad heeft geformuleerd. Op deze manier wordt duidelijk hoe zij hier met de stad aan wil werken.

STEM VAN DE STAD

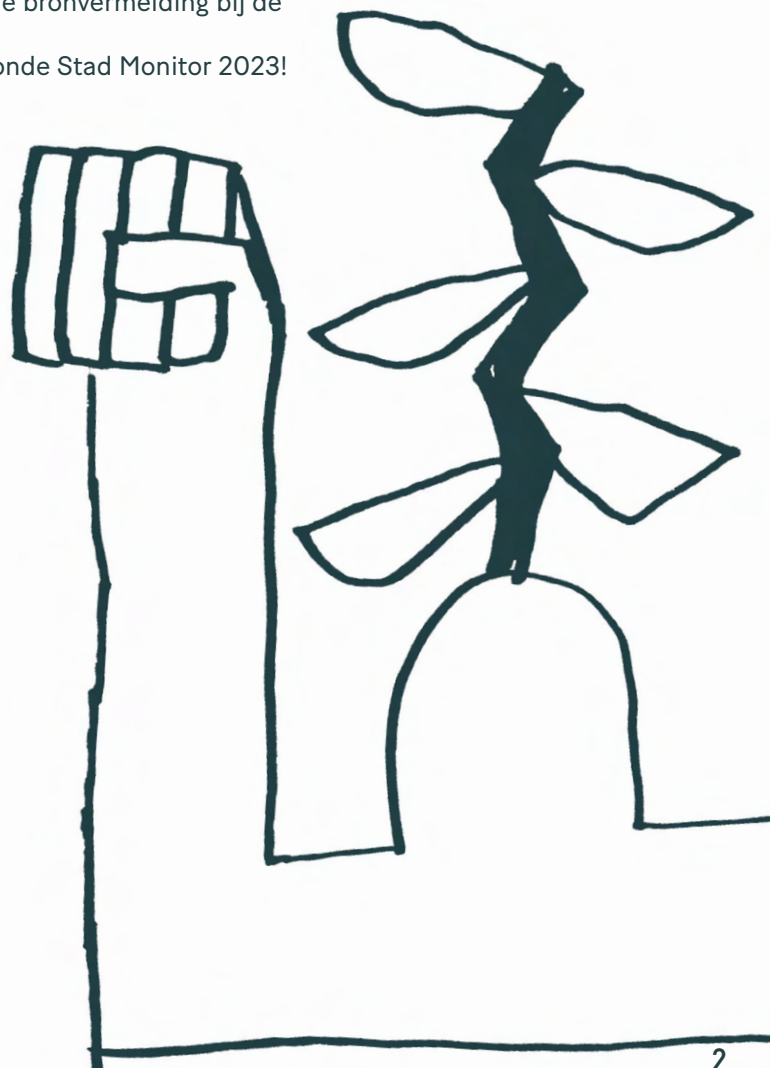
Amsterdammers spelen een belangrijke rol in de transitie naar een gezonde, duurzame stad. We zijn verheugd dat we dit jaar extra verdieping kunnen brengen en zo ook - naast deskresearch - eigen resultaten kunnen toevoegen. In samenwerking met onderzoeksbureau Motivaction hebben we een steekproef getrokken van meer dan 1000 Amsterdammers. Aan de hand van deze steekproef is onderzocht hoe Amsterdammers de voortgang op de diverse duurzaamheidsthema's ervaren. Je vindt de belangrijkste resultaten in de factsheets onder de noemer 'Stem van de Stad'.

Ben je benieuwd naar de toelichting op de feiten en wil jij je neus dieper in de data achter deze publicatie steken? Dat kan! In de extra bijlage De Monitor 2023 Toelichting gaan we dieper in op de geselecteerde feiten en vind je ook de bronvermelding bij de onderzoeksresultaten.

We wensen je heel erg veel plezier met het lezen van De Gezonde Stad Monitor 2023!

Namens De Gezonde Stad,

Annick Mantoua
Directeur

ENERGIE

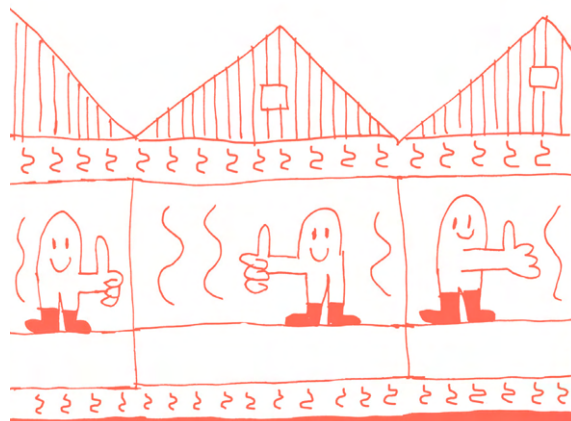
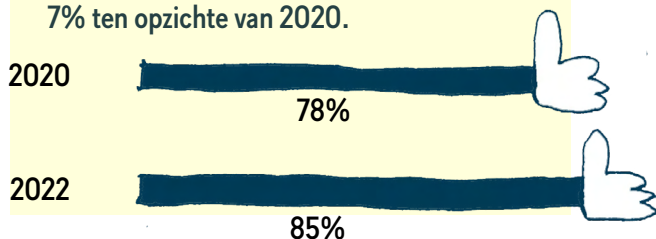

FEITEN

ENERGIE:

DUURZAME ENERGIE

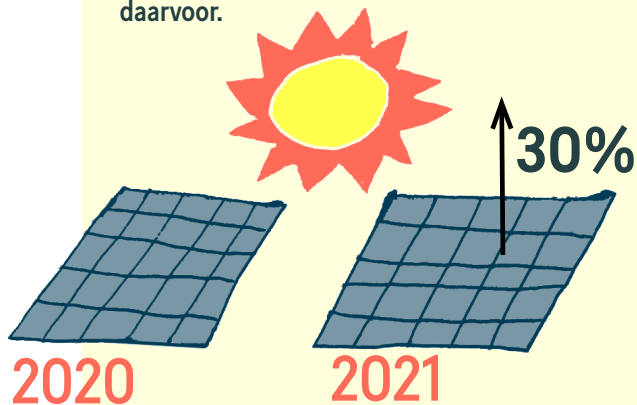
Het aandeel Amsterdammers dat positief is over de overstap naar duurzame energie was in februari 2022, nog voor de enorme prijsstijgingen, 85%. Dat is een stijging van 7% ten opzichte van 2020.

113.540 WONINGEQUIVALENTEN

In 2021 waren zeker 113.540 woningequivalenten aangesloten op het warmtenet. Dat zijn er 5.388 meer dan het jaar daarvoor.

Alle zonnepanelen in Amsterdam hadden in 2021 een totaal vermogen van 161 megawatt. Dat is 30% meer dan het jaar daarvoor.

Bovendien is het streven om voor 150 megawatt aan zonnepanelen te hebben in 2021 gehaald.

Alle windturbines in Amsterdam waren goed voor 75 megawatt opgesteld vermogen. Dat is 21% meer dan een jaar eerder.

10% MINDER AARDGAS

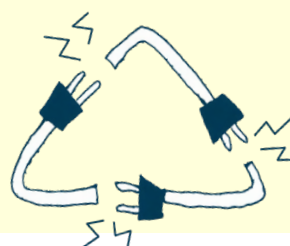
Naar verwachting wordt in 2022 bijna 10% minder aardgas verbruikt in de Metropool-regio Amsterdam (MRA) dan gemiddeld gedurende de 4 jaar daarvoor.

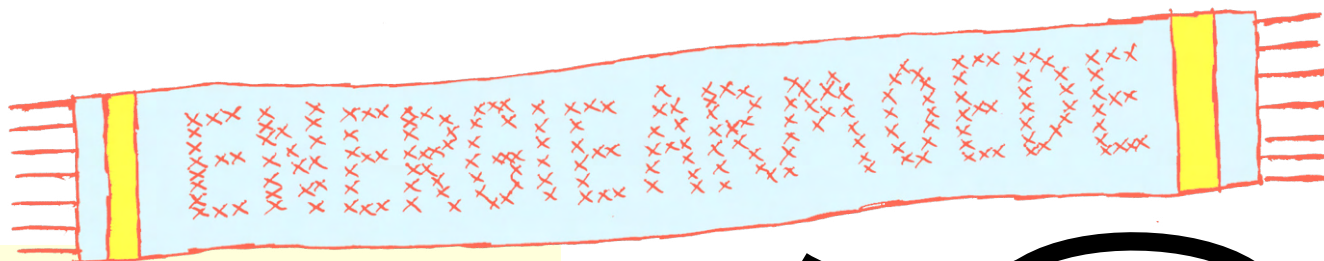
De grootste afname (20%) wordt verwacht bij grootgebruikers, zoals ziekenhuizen en industriële bedrijven.

ONDER HET LANDELIJKE AANDEEL

In 2020 was 8,2% van de verbruikte energie in Amsterdam hernieuwbaar opgewekt. Dit lag ruim onder het landelijk aandeel van 11,1% datzelfde jaar.

In 2020 was 16,2% van de verbruikte elektriciteit hernieuwbaar.

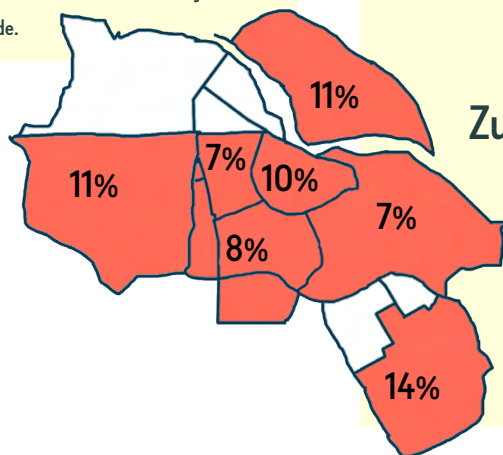

ENERGIEARMOEDE

In 2021 leefden 43.000 Amsterdamse huishoudens in energiearmoede. Naar verwachting zal dit aantal in 2022 flink zijn opgelopen door de hoge energieprijzen.

Een huishouden dat meer dan 10% van hun inkomen kwijt is aan energie, leeft in energiearmoede.

Energiearmoede kwam in 2021 het vaakst voor in:

Zuidoost (14% van alle huishoudens)
Nieuw-West en Noord (beide 11%)
Centrum (10%)
Zuid (8%)
Oost en West (beide 7%)

STEM VAN DE STAD (ONDERZOEK ONDER RUIM 1000 AMSTERDAMMERS):

46% van de Amsterdammers geeft aan dat het voor hen te duur is om de verwarming aan te zetten wanneer zij dat willen.

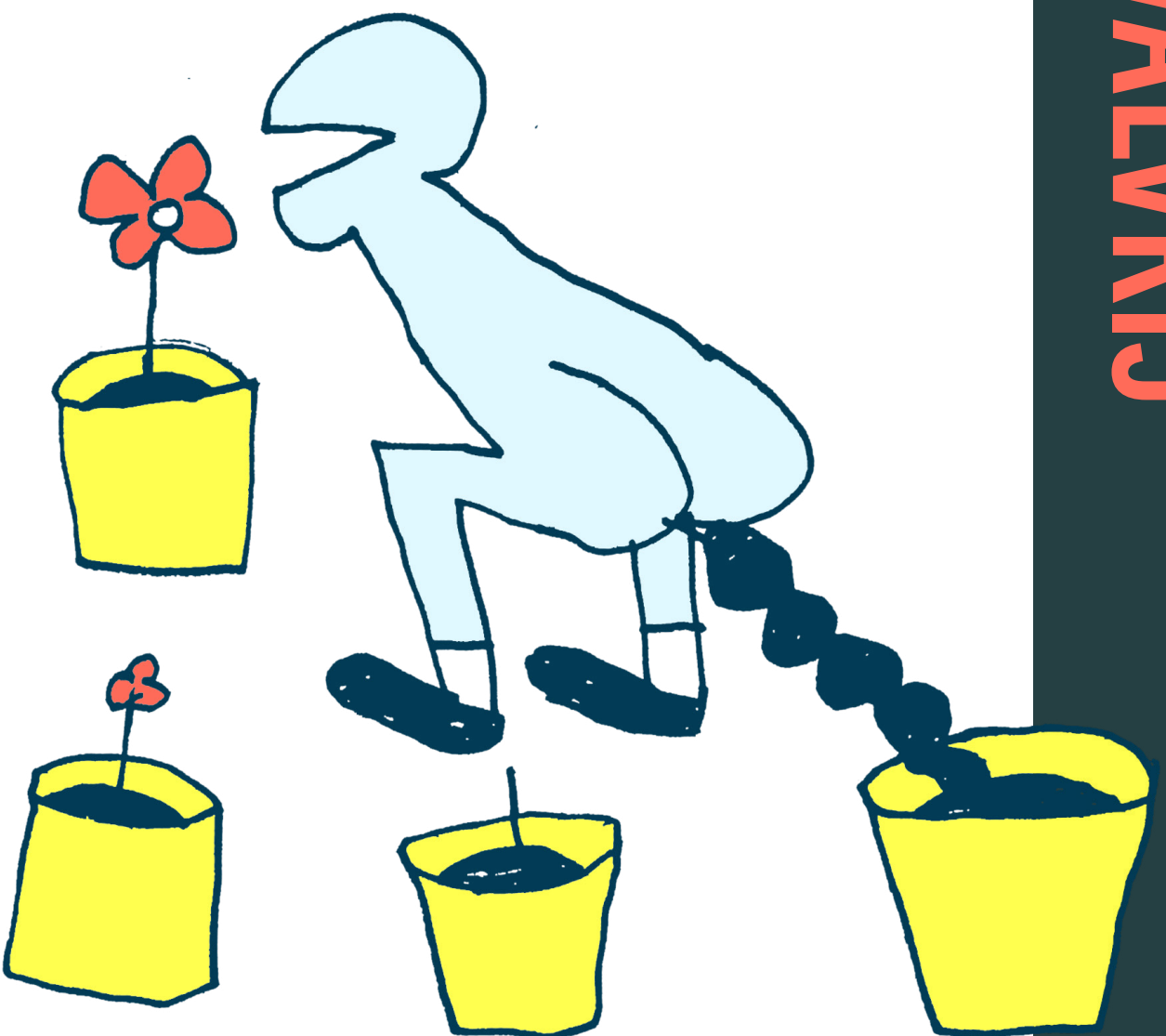

GEMEENTELIJKE AMBITIES:

- In de gemeente Amsterdam kan in 2030 voor 550 megawatt aan zonne-energie en 127 megawatt aan windenergie worden opgewekt. Dit moet voldoende zijn om 80% van de Amsterdamse huishoudens te voorzien van hernieuwbare elektriciteit.
- De gemeente Amsterdam streeft ernaar dat alle gebouwen in 2040 aardgasvrij zijn. In 2030 moeten daarvoor al 260.000 woningequivalenten* aardgas vrij zijn.
- In 2030 stoot de gemeente Amsterdam 60% minder CO2 uit dan in 1990.
- Dit is een grotere ambitie dan in het vorige akkoord, waar een vermindering van 55% het streven was.
- Het Actienetwerk 15% GasTerug wil in 2022 door middel van energiebesparing het gasverbruik in de MRA met 15% verminderen.

* de hoeveelheid warmte-energie die nodig is om een gemiddelde Nederlandse woning van warmte te voorzien.

AFVALVRIJ

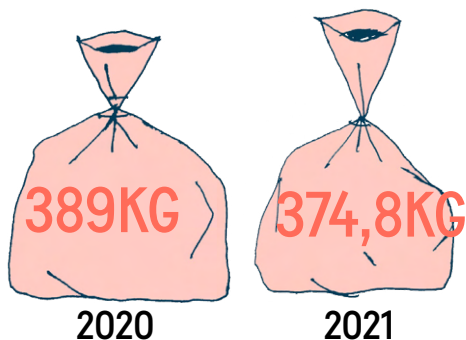

FEITEN

AFVALVRIJ:

In 2021 is in Amsterdam 374,6 kg afval per persoon geproduceerd. In 2020 was dit 389 kg.

GEEN INZAMELVORZIENINGEN

Dit komt o.a. doordat er op een aantal buurten na geen inzamelvoorzieningen in Amsterdam zijn. Op dit moment kunnen alleen op bepaalde plekken in Zuidoost, Nieuw-West en in Oost GFT-resten worden ingeleverd of bij de volgende Afval naar Oogst locaties:

61 KEER ZOVEEL MATERIAAL

SCHEIDEN

Waar het gemiddelde percentage voor het scheiden van afval in Nederland op 60% ligt, blijft Amsterdam steken op 32% (18% bij de bron en 14% tijdens een nascheiding).

AMSTERDAM 32% NEDERLAND 60%

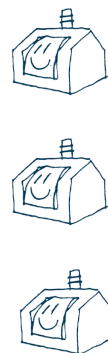
GFT-AFVAL

GFT-afval wordt van al het huishoudelijk afval in Amsterdam veruit het slechtst gescheiden. Slechts 1,1% wordt gescheiden aangeleverd! Het landelijk gemiddelde was 64% in 2019.

1,1% AMSTERDAM

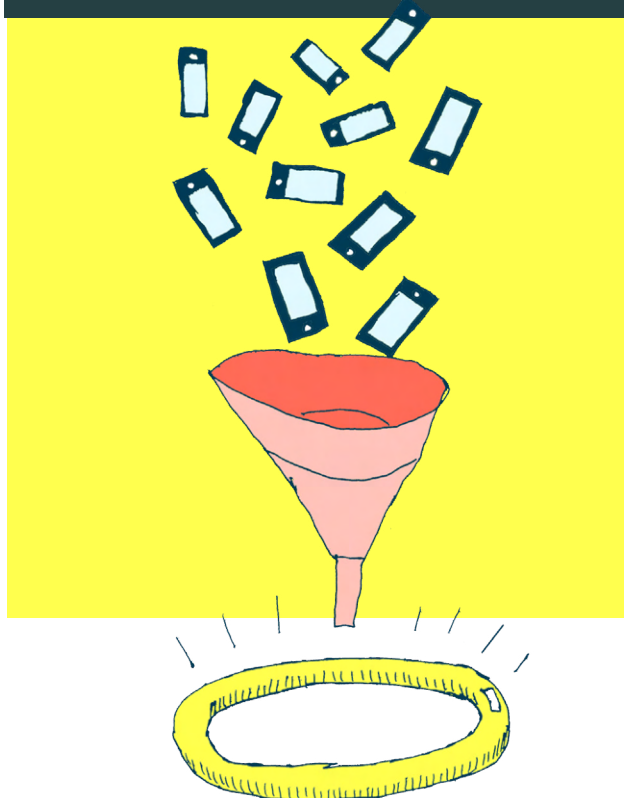
64% NEDERLAND

Nieuwe gegevens wijzen uit dat de gehele Amsterdamse economie maar liefst 61 keer zoveel materiaal verbruikt dan eerder gedacht: 73,4 miljard kg in plaats van 1,2 miljard kg.

Om de doelstelling van 2030 te halen, zal het verbruik van nieuw materiaal met 2,3 miljard kg per jaar moeten afnemen.

In een telefoon zitten minstens dertig verschillende grondstoffen, waaronder goud, zilver en koper. Met het **goud** uit 200 telefoons kan je één trouwring maken.

AFVALOVERLAST

Iedere week zijn er in de hele stad zo'n 2500 meldingen van afvaloverlast.

Veruit de meeste meldingen van afvaloverlast worden gemaakt door inwoners uit het stadsdeel Centrum, gevolgd door Noord en Zuid.

STEM VAN DE STAD (ONDERZOEK ONDER RUIM 1000 AMSTERDAMMERS):

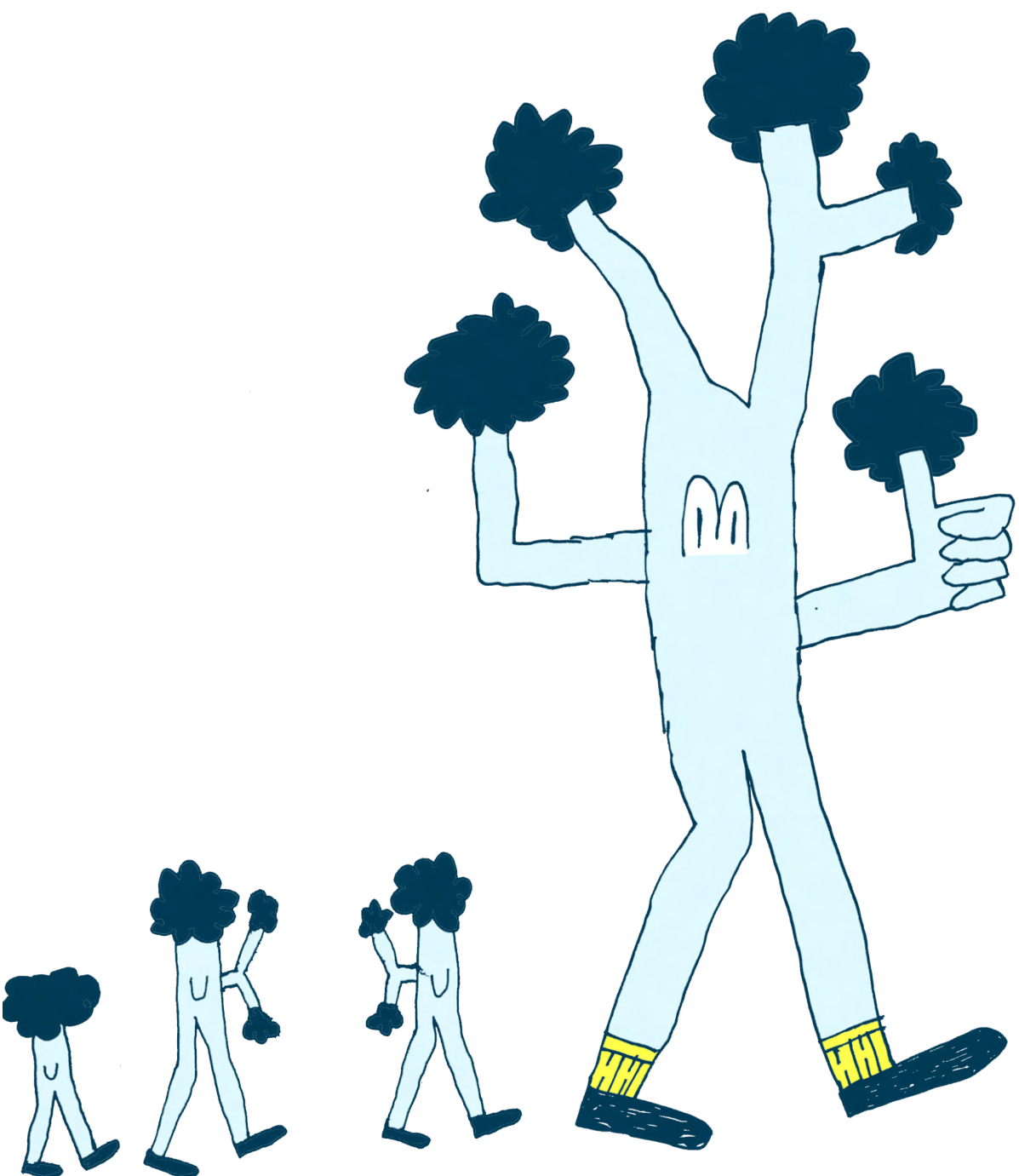
Van de Amsterdammers die op dit moment hun GFT-afval bij het restafval gooien, geeft 52% aan dit liever te willen scheiden.

GEMEENTELIJKE AMBITIES:

- In 2025 produceert een Amsterdammer gemiddeld 227 kg restafval per jaar. Dat is 20 kg minder dan in 2019.
- In 2030 moet 73% van de Amsterdamse huishoudens GFT-afval kunnen scheiden. Consumenten en bedrijven verspillen vóór 2030 50% minder voedsel.
- In 2030 worden 50% minder primaire grondstoffen gebruikt, dit zijn grondstoffen die nog niet eerder zijn gebruikt.
- De andere 50% moet dus uit circulaire en gerecyclede grondstoffen bestaan.
- Amsterdam wil in 2050 een circulaire en afvalvrije stad zijn waar straten en pleinen schoon zijn.

GROEN

FEITEN

GROEN:

GROEN GROEIT NIET MEE

De hoeveelheid groen groeit niet mee met de groei van het aantal inwoners.

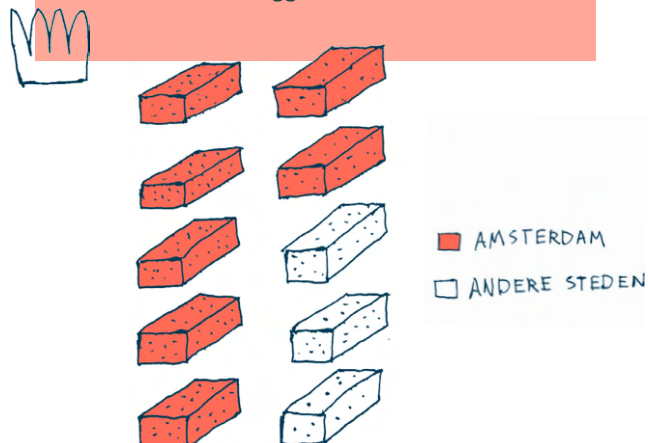
AFNAME GROEN

In 2022 was er 28,65m² recreatief groen per Amsterdammer beschikbaar. Dit is een afname ten opzichte van 2020 (29,75m²).

VERSTEENDE BUURTEN

7 van de 10 meest versteende buurten van Nederland liggen in Amsterdam.

GROEN IS COOL

Vergroening draagt bij aan een koelere stad. Groengebieden in de stad kunnen tot wel 5 graden koeler zijn dan bebouwde gebieden.

PARKBEZOEK

In 2018 gaf 93% van de Amsterdammers aan wel eens een park te bezoeken, waar dit percentage in 1996 slechts 58% was.

STEDEN 7 GRADEN WARMER

In grote steden kan het op warme dagen zo'n 7 graden warmer zijn dan op het platteland.

MINSTENS 1 MILJOEN BOMEN

- Dat zijn er meer dan 1 per inwoner. In Parijs staat er 1 boom per 22 inwoners.
- Bomen zijn van onschatbare waarde voor de stad. Ze kunnen bijdragen aan het verminderen van luchtverontreiniging, het opslaan van CO₂ en het bergen van regenwater.

Amsterdam heeft een groot gebrek aan ruimte, terwijl op alle Amsterdamse daken bij elkaar opgeteld nog **12 vierkante kilometer** braak ligt. Dat staat gelijk aan 25 Vondelparken!

In tegenstelling tot wat veel mensen denken is er in steden vaak meer **biodiversiteit** dan op het platteland. Dit komt onder meer doordat de stad een gevarieerde omgeving biedt, waarin meer verschillende (kleine) ecosystemen ontstaan. Bovendien neemt de biodiversiteit van steden toe.

**25
VONDELPARKEN
!!!**

In de Nederlandse natuur komen circa **40.000** verschillende diersoorten voor, een kwart daarvan is in Amsterdam terug te vinden.

STEM VAN DE STAD (ONDERZOEK ONDER RUIM 1000 AMSTERDAMMERS):

- 46% van de Amsterdammers geeft aan dat het in de zomer binnenshuis vaak zo warm is dat ze er last van hebben. Deze hittestress binnenshuis wordt in Noord het minst ervaren.
- 35% van de Amsterdammers ervaart buitenshuis hitte: het is in de zomer vaak zo warm buiten in hun straat dat ze er last van hebben. Hittestress buiten wordt in Centrum het meest ervaren (42%), in Zuidoost het minst (31%).

GEMEENTELIJKE AMBITIES:

- De gemeente Amsterdam wil dat in 2050 voor iedereen een park bereikbaar is binnen 10 minuten lopen, en vrije natuur binnen 15 minuten fietsen.
- Check voor meer info de stedelijke groenvisie 2020-2050 van de gemeente Amsterdam.

VOEDSEL

FEITEN

VOEDSEL:

ONGEZOND AANBOD

84% van de voedselaanbieders in Amsterdam heeft een overwegend ongezond aanbod.

84%

In de stadsdelen Noord, Zuidoost en Nieuw-West wordt in verhouding tot het totale voedselaanbod meer 'heel erg ongezond voedsel' (tussen 33% en 37%) aangeboden dan in andere stadsdelen.

Ter vergelijking: het aanbod 'heel erg ongezond voedsel' in Centrum en Zuid ligt in beide stadsdelen zo ongeveer rond de 25%.

MEER VLEES

In 2021 zijn we in heel Nederland weer iets meer vlees gaan eten dan het jaar daarvoor. We aten ongeveer 76,1 kg (op basis van gewicht met been) per persoon. In 2020 was dit nog 75,9 kg.

75,9KG

2020

76,9KG

2021

39,3% OVERGEWICHT

In 2020 had 39,3% van de volwassenen in Amsterdam overgewicht.

Naar verhouding hebben volwassen inwoners van de stadsdelen

Zuidoost (52,4%)

Nieuw-West (50,8%)

Noord (47,6%)

het vaakst overgewicht. Dit zijn ook de stadsdelen waar het voedselaanbod relatief 'heel erg ongezond' is.

OVERGEWICHT OF OBESITAS

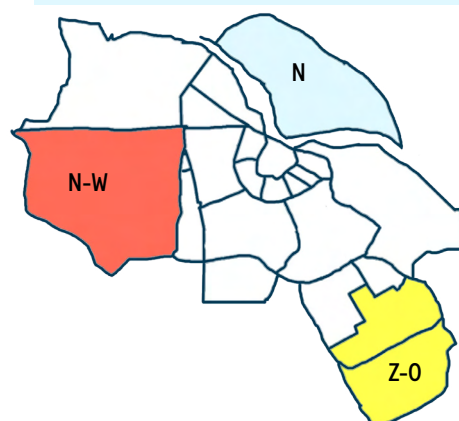
In Amsterdam heeft ongeveer 1 op de 5 kinderen en jongeren overgewicht of obesitas.

1 OP DE 5 KINDEREN

Dagelijks nuttigen Amsterdamse scholieren 2 tot 3 glazen frisdrank.

RUNDVLEES BELAST HET MEEST

Van alle gebruikelijke dierlijke producten belast rundvlees het milieu het meest en eieren en kip het milieu het minst. Bij niet-dierlijke producten zijn vleesvervangers op basis van granen of peulvruchten het minst belastend voor het milieu.

VLEESVERVANGER GOEDKOPER

In 2022 waren vleesvervangers voor het eerst goedkoper dan vlees.

Wellicht dat daardoor de vleesconsumptie in 2022 weer is gedaald.

200 INITIATIEVEN

Er zijn meer dan 200 initiatieven rondom stadslandbouw in Amsterdam, variërend van voedselbossen tot verticale landbouwprojecten.

STEM VAN DE STAD (ONDERZOEK ONDER RUIM 1000 AMSTERDAMMERS):

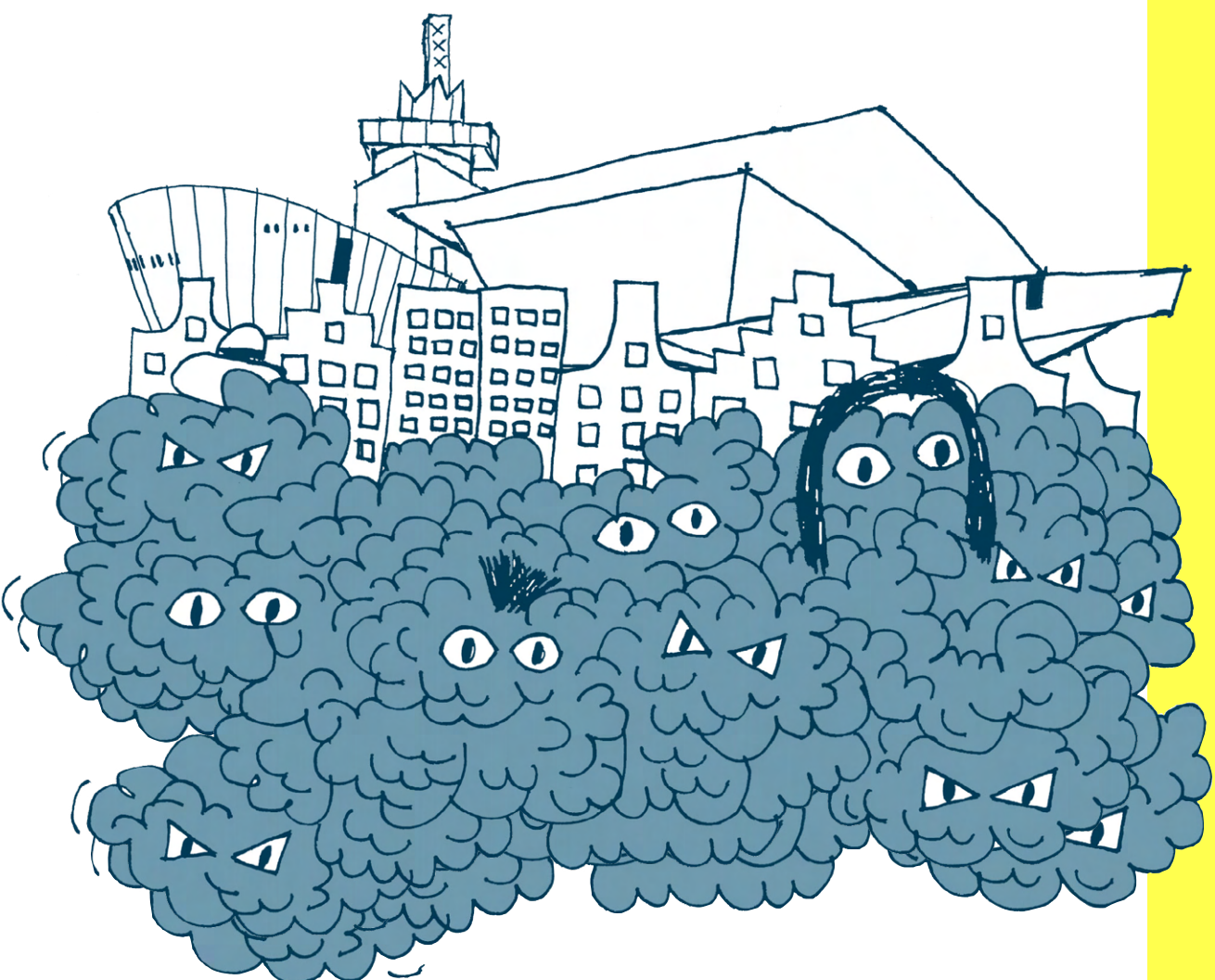
- Tweederde van de Amsterdammers vindt gezond eten belangrijk.
- 60% van de Amsterdammers eet flexitairisch, vegan, vega of pescotarisch (vega, maar wel vis). Daarmee zit Amsterdam boven het gemiddelde van Nederland, wat rond de 50% ligt.

GEMEENTELIJKE AMBITIES:

- In 2030 produceren we 25% van ons voedsel lokaal.
- In 2030 verspillen we 50% minder voedsel. Nu wordt er nog 41 kg per jaar verspild.
- Er vindt een omslag plaats in de consumptie van 60% dierlijke eiwitten en 40% plantaardige eiwitten (huidige situatie), naar 40% dierlijke eiwitten en 60% plantaardige eiwitten in 2030.
- In 2030 heeft minder dan 5% van de Amsterdammers obesitas en minder dan 35% van de Amsterdammers overgewicht.

SCHONE LUCHT EN VERVOER

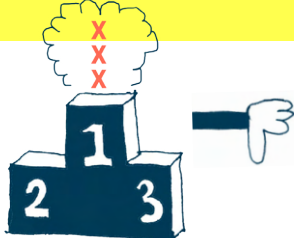

FEITEN

SCHONE LUCHT EN VERVOER:

LUCHTKWALITEIT

De luchtkwaliteit in Amsterdam is van de grote Nederlandse steden veruit de slechtste.

In veel huizen in Amsterdam is de lucht binnen vuiler dan buiten.

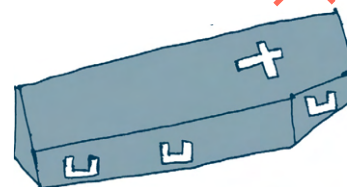

TIP Door goed te ventileren vervang je vervuilde lucht binnen door schone(re) lucht. Zelfs als je bij een drukke weg woont, is de lucht buiten vaak schoner dan de lucht binnen.

ONGEZONDE LUCHT

De gemiddelde Amsterdammer leeft ruim een jaar korter door de ongezonde lucht in de stad.

86 ~~87~~

VERKEER is de grootste oorzaak van luchtvervuiling in Amsterdam.

LUCHTVERVUILING staat op plek drie van de grootste gezondheidsrisico's voor Amsterdammers, na roken en de combinatie van slecht eten en te weinig bewegen.

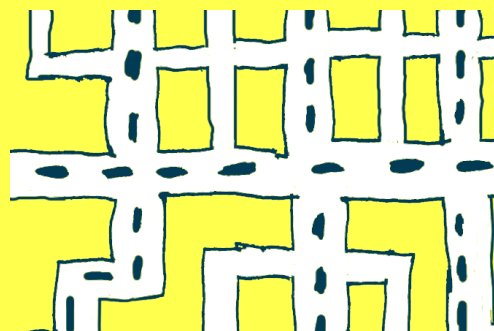
In april 2020 was ongeveer **7%** van de auto's van Amsterdammers milieuvriendelijk*.

*Onder milieuvriendelijke auto's verstaan we auto's die geheel of gedeeltelijk (hybride) elektrisch zijn en auto's die rijden op aardgas.

LUCHTVERVUILING IN DRUKKE STRATEN

De luchtvervuiling in Amsterdam is in drukke straten tot drie keer hoger dan in straten met weinig verkeer.

Als het gaat om ultrafijnstof, stikstofdioxide en roet scoort de ringweg A10 het hoogst. Verder zijn de concentraties rondom de binnenstad hoger dan in wijken die verder van het centrum liggen, zoals Noord, Nieuw-West en Zuidoost.

3500 DEELAUTO'S & 770 ELEKTRISCHE DEELSCOOTERS

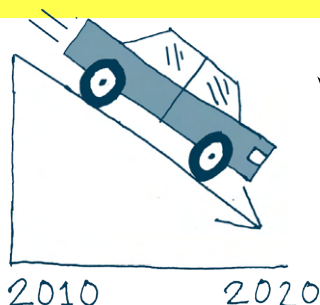
In Amsterdam zijn er verspreid over de stad 3500 deelauto's en 770 elektrische deelscooters.

In 2021 waren er 2750 deelauto's en 700 elektrische deelscooters in Amsterdam.

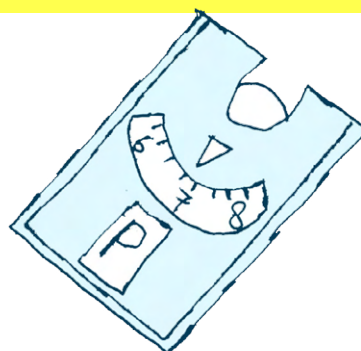
PERSONENAUTO'S DAALT

Het aantal personenauto's per inwoner daalt. In 2010 waren er 276 personenauto's per 1000 inwoners. In 2020 waren er 263 personenauto's per 1000 inwoners.

↓ 4,71%

In 2016 waren er voor elke honderd Amsterdammers 32 parkeerplekken beschikbaar op straat. In 2020 waren dat er 31.

↓ 3,13%

STEM VAN DE STAD (ONDERZOEK ONDER RUIM 1000 AMSTERDAMMERS):

- Bijna een kwart van de Amsterdammers vindt de lucht in zijn wijk niet schoon (24%).
- Zijn we over 20 jaar nog de fietshoofdstad van de wereld? Een kwart van de Gen Z-ers (geboren tussen 1996 en 2010) en millennials (geboren tussen 1986 en 1995) geeft aan niet te kunnen fietsen.
- Amsterdammers zijn verdeeld als het gaat over autoafhankelijkheid. 40% van de Amsterdammers kan niet zonder auto, tegen 40% die wel zonder auto kan (20% neutraal).

GEMEENTELIJKE AMBITIES:

- Het Actieplan Schone Lucht zet in op het verbeteren van de luchtkwaliteit, zodat in 2030 de gemiddelde Amsterdammer 3 maanden langer leeft.
- De meest effectieve manier hiervoor is om tot uitstootvrij verkeer te komen, dus verkeer zonder uitstoot van schadelijke stoffen.
- In 2025 is het wegverkeer binnen de ring A10 uitstootvrij, met uitzondering van personenauto's en motoren.
- In 2030 is al het verkeer in de bebouwde kom uitstootvrij.